

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Έχω το δικαίωμα;»

Συγγραφή: ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΓΑΡΟΥ

Εφαρμογή: ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Έχω το δικαίωμα;

Εφαρμογή σεναρίου

Δέσποινα Παπαστάθη

Δημιουργία σεναρίου

Ελένη Μαργαρού

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

8ο Γενικό Λύκειο Ιωαννίνων

Χρονολογία

Από 10-10-2014 έως 24-10-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Θεματικός Κύκλος: «Ανθρώπινα Δικαιώματα», με αναφορά στα κείμενα «Εννοιολογική σύγχυση και πολιτική εκμετάλλευση» (Π. Κονδύλης, σχολικό βιβλίο σ. 34-35) και «Φιλοπαίγμονες εν ου παικτοίς» (Π. Σούρλας, σχολικό βιβλίο σ. 35-37) – Δομή και τρόποι ανάπτυξης παραγράφων – Σύνταξη περίληψης – Τρόποι και μέσα πειθούς – Παραγωγή κειμένου: ανοιχτή επιστολή.

Διαθεματικό

Όχι.

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Σημειώνονται οι χώροι που αξιοποιήθηκαν για την εφαρμογή του σεναρίου ως εξής:

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο, προϋπόθεση συνιστά η χρήση του Εργαστηρίου Η/Υ για το πρώτο διδακτικό δίωρο, καθώς και την εκτός σχολείου πρόσβαση των μαθητών σε Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο, ώστε να είναι σε θέση να συνεργαστούν εκτός διδακτικού ωραρίου. Για το πρώτο αυτό δίωρο, καλό θα ήταν να έχει ο/η διδάσκων/-ουσα αναρτήσει από πριν το Φύλλο Δραστηριοτήτων στους Η/Υ των ομάδων, ώστε να εξοικονομηθεί χρόνος. Το ίδιο, εάν έχει ήδη αναρτήσει και τα Φύλλα Εργασίας των Ομάδων Ειδικών σε συγκεκριμένους Η/Υ με τους υπερσυνδέσμους ενεργοποιημένους, θα τις βοηθήσει να ολοκληρώσουν ευκολότερα και πιο σύντομα τις αποστολές τους. Το δεύτερο και τρίτο δίωρο υλοποιούνται και στην αίθουσα διδασκαλίας με την αξιοποίηση ενός Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα. Στην τελευταία φάση, αξιοποιείται επίσης το σχολικό βιβλίο. Το Wiki στο οποίο προβλέπεται η ανάρτηση των εργασιών των μαθητών θα πρέπει να έχει ήδη δημιουργηθεί από την αρχή της χρονιάς και λειτουργεί ως αποθετήριο υλικού και ατομικών και ομαδικών εργασιών. Επομένως, τόσο ο/η εκπαιδευτικός όσο και οι μαθητές θα πρέπει να έχουν εξοικειωθεί με τη λειτουργία του.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελένη Μαργαρού, Έχω το δικαίωμα;, Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Λυκείου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

Σύμφωνα με τη συντάκτρια, το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη, ενώ ως προς την εφαρμογή της μεθόδου Jigsaw, αντλεί στοιχεία από το εξής σενάριο: Πολυξένη Μπίλλα, Γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες: ένα μέσο γλωσσικής και πολιτισμικής αυτογνωσίας, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Λυκείου, 2012.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με τη συντάκτρια, το σενάριο συνιστά προτεινόμενη διδακτική εφαρμογή του θεματικού κύκλου «Ανθρώπινα δικαιώματα», τον οποίο προσεγγίζει με άξονα τα ερωτήματα τι σημαίνει «δικαίωμα», ποια είναι τα «ανθρώπινα δικαιώματα», πώς και γιατί συχνά καταστρατηγούνται ή εκχωρούνται, γιατί είναι τόσο σημαντικός ο σεβασμός σε αυτά και, τέλος, πώς μπορούμε όλοι μας να συνεισφέρουμε στην προάσπιση και ενίσχυσή τους. Οι μαθητές ευαισθητοποιούνται με ένα σχετικό βίντεο και καταλήγουν σε απαντήσεις συνεργαζόμενοι με τη μέθοδο jigsaw και αφού ανατρέξουν σε επιλεγμένες ιστοσελίδες. Για την έρευνά τους, λοιπόν, διαβάζουν κριτικά μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα και τα αξιοποιούν λεξιλογικά και ιδεολογικά. Παράλληλα, σύμφωνα με το σενάριο, οι μαθητές πρέπει να ασκηθούν στην παραγωγή παραγράφων με ποικίλους τρόπους ανάπτυξης και στην περιληπτική απόδοση δοκιμιακού κειμένου. Τέλος, η συντάκτρια προτείνει προαιρετικά ένα επιπλέον δίωρο (το τέταρτο) κατά το οποίο οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν συγκεκριμένο είδος γραπτού (ανοιχτή επιστολή) αλλά και προφορικού (παρουσίαση) λόγου, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν επιτυχώς στις απαιτήσεις του Π.Σ. και των απολυτήριων εξετάσεων, αλλά και να παρακολουθούν και να προωθούν ενεργά και ενσυνείδητα πρωτοβουλίες ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού και πολιτισμικού περιεχομένου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στο συνταγμένο σενάριο αναγράφονται τα εξής:

Στο προτεινόμενο σενάριο δίνονται στους μαθητές τα ερεθίσματα, ώστε να δραστηριοποιηθούν και σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον τους να κατασκευάσουν γνώση. Η έρευνα που εκκινεί το Φύλλο Εργασίας τούς ωθεί να ψάξουν, να ανακαλύψουν και, με τη στήριξη του/της εκπαιδευτικού, να προσπαθήσουν να επιλύσουν τα προβλήματα που τίθενται. Ο/Η εκπαιδευτικός ορίζει, βέβαια, τα ερωτήματα και καθοδηγεί σε ένα βαθμό τα βήματα της έρευνάς τους, ωστόσο τα αποτελέσματα είναι μη καθορισμένα και προκύπτουν από τους ίδιους τους μαθητές. Ο/Η ίδιος/-α στηρίζει τη διερεύνησή τους προτείνοντας βιβλιογραφία, ενώ τους/τις βοηθά επίσης στην εφαρμογή των μεθοδολογικών εργαλείων και κατά την προετοιμασία των παρουσιάσεών τους. Ανακαλεί προηγούμενες γνώσεις, τους/τις ωθεί στην αξιοποίησή τους και τους/τις ανατροφοδοτεί μετά την παραγωγή των γραπτών κειμένων.

Στη διαδικασία αυτή σημαντική είναι η συμβολή της ομάδας, στο πλαίσιο της οποίας κάθε μαθητής/-τρια λειτουργεί ατομικά, αλλά συνεργάζεται και με τα υπόλοιπα μέλη για την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος. Τέλος, σε επίπεδο ολομέλειας, εφαρμόζονται οι πρακτικές της ιδεοθύελλας και του ισότιμου διαλόγου που αξιοποιούν τις εμπειρίες των ίδιων των μαθητών και ενισχύουν περαιτέρω την αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Ως συνεργατική τεχνική, στο συγκεκριμένο σενάριο προτείνεται η μέθοδος Jigsaw για ποικίλους λόγους. Καταρχάς, η συγκεκριμένη μέθοδος ενδείκνυται για την πραγμάτευση ενός θέματος τόσο σύνθετου και πολύπτυχου όσο είναι αυτό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντί το συγκεκριμένο θέμα να παρουσιασθεί σε όλες του τις εκφάνσεις από τον/την διδάσκοντα/-ουσα ή να επιχειρήσουν μόνοι τους οι μαθητές να το κατακτήσουν διεξοδικά, προσεγγίζουν υποθέματα, στα οποία

εμβαθύνουν και καθίστανται «ειδήμονες». Κατόπιν, συνεργάζονται με «ειδήμονες» σε διαφορετικά υποθέματα στο πλαίσιο της αρχικής ομάδας, αλληλεπιδρούν, έρχονται όλοι σε επαφή με το σύνολο του μαθησιακού υλικού και αποκτούν επαγωγικά την εποπτεία του. Ως προς την παιδαγωγική ωφέλεια μιας τέτοιας πρακτικής, αυτή έγκειται στο ότι:

- Εκ των πραγμάτων, δραστηριοποιούνται όλοι οι μαθητές και μαθήτριες, ακόμη και όσοι/-ες συχνά τείνουν να «κρύβονται» πίσω από τα άλλα μέλη της ομάδας.
- Αναγκαζόμενοι να συνεργαστούν στο πλαίσιο δύο διαφορετικών ομάδων, οι μαθητές μαθαίνουν να λειτουργούν σε διαφορετικά συνεργατικά περιβάλλοντα.
- Κάθε μαθητής/-τρια καλείται να επιδείξει μεγάλη υπευθυνότητα, αφού θα πρέπει να μεταφέρει με σαφήνεια και επάρκεια τις γνώσεις που κατέκτησε στους συνεργάτες του/της στην αρχική ομάδα. Στην ουσία, μετατρέπεται σε «δάσκαλο» των συντρόφων του. Η επιτυχία της αποστολής του θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το τελικό «προϊόν» της ομάδας του. Επομένως, αναδεικνύεται η σημασία κάθε μέλους για την επιτυχία μιας ομαδικής δουλειάς.
- Οι μαθητές βιώνουν εμπειρικά τη σημασία της αλληλεπίδρασης στη διαδικασία της μάθησης. Συνειδητοποιούν, επίσης, πόσο σημαντικό είναι να ακούν προσεκτικά ο ένας τον άλλο.

Κατά την προτεινόμενη διδασκαλία, η γλώσσα προσεγγίζεται ολιστικά, με έμφαση στην κατανόηση και παραγωγή αυθεντικών κειμένων. Η παραγωγή λόγου υπηρετεί την ανάγκη να αντιμετωπισθούν οι απαιτήσεις των απολυτήριων εξετάσεων με τη σύνταξη αυτόνομων παραγράφων με συγκεκριμένη δομή, αλλά και την επιθυμία άσκησης στη δημιουργία κατάλληλων για συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση κειμένων. Υιοθετείται δε η θεωρία των πολυτροπικών γραμματισμών, στον βαθμό που οι μαθητές καλούνται να ανατρέξουν σε πηγές που συνδυάζουν οπτικούς,

ακουστικούς και γραπτούς τύπους νοήματος. Οι ίδιοι, δεν απαιτείται, προωθείται ωστόσο το να παραγάγουν πολυτροπικά κείμενα.

Όσον αφορά τον ρόμβο της γλωσσικής εκπαίδευσης, αγγίζονται όλες του οι πλευρές, ωστόσο ενεργοποιούνται κυρίως οι γνώσεις για τον κόσμο, η επανεξέταση στάσεων και αξιών. Έμφαση δίνεται, εξάλλου, όπως αναφέρθηκε, σε γνώσεις για τη γλώσσα αναγκαίες για την αντιμετώπιση των απολυτήριων εξετάσεων, ενώ οι διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται προωθούν τη συνεργασία σε ομάδες. Τέλος, εφόσον αξιοποιηθούν οι εννοιολογικοί χάρτες, οι μαθητές και μαθήτριες αναπτύσσουν μεταγνωστικές δεξιότητες, καθώς ανιχνεύουν τη διαδικασία της μάθησης που ξεκινά από προγενέστερες γνώσεις και σταδιακά μετεξελισσεται.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο οι γνώσεις για τον κόσμο, οι αξίες, οι πεποιθήσεις, τα πρότυπα και οι στάσεις ζωής που διδάσκονται οι μαθητές είναι οι εξής:

- Να συναισθανθούν οι μαθητές το περιεχόμενο της λέξης «δικαίωμα».
- Να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τους αγώνες και τις διαδικασίες που απαιτήθηκαν παγκοσμίως για την αναγνώριση και κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Να συνειδητοποιήσουν πώς, για ποιους λόγους και σε ποιο βαθμό αγνοούνται ή παραβιάζονται τα δικαιώματα αυτά σε διάφορα μέρη του κόσμου.
- Να συνειδητοποιήσουν γιατί και πώς όλοι παραβιάζουμε, συνειδητά και ασύνειδα, δικαιώματα συνανθρώπων μας στην καθημερινή μας ζωή.
- Να εντοπίσουν ποιοι πληθυσμοί υφίστανται συνήθως τέτοιες παραβιάσεις.
- Να σκεφτούν τους λόγους για τους οποίους αυτές οι παραβιάσεις μάς αφορούν όλους και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να

συνεισφέρουμε στην κατοχύρωση ή προάσπισή τους.

- Να επανεξετάσουν, γενικά, τις απόψεις που έχουν σχηματίσει ως προς το περιεχόμενο και την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Να αποκτήσουν, κατά το δυνατό, συλλογική, κοινωνική συνείδηση απέναντι σε πολιτικά, κοινωνικά και πολιτισμικά προβλήματα του σύγχρονου κόσμου.
- Να ενισχυθούν στην ενσυνείδητη, υπεύθυνη και αιτιολογημένη διατύπωση των απόψεών τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στο πεδίο της γλώσσας το σενάριο, όπως υπογραμμίζεται από τη συντάκτριά του, στοχεύει:

- Στην κατάκτηση και αξιοποίηση από τους μαθητές σχετικού με το θέμα λεξιλογίου.
- Στην ανάκληση όσων ήδη διδάχθηκαν για την ανάπτυξη παραγράφου με αιτιολόγηση, με αίτιο-αποτέλεσμα, με παραδείγματα, και στην άσκησή τους στη σύνταξη παραγράφων με αυτούς τους τρόπους ανάπτυξης.
- Στην άσκησή τους στη διατύπωση ορισμών.
- Στην άσκησή τους στη σύνταξη ανοιχτής επιστολής και περίληψης σχολικού τύπου.
- Στην άσκησή τους στη σύνταξη αφαιρετικού, διαγραμματικού κειμένου για την παρουσίαση πληροφοριών και των απόψεών τους.

Γραμματισμοί

Σύμφωνα με το συνταγμένο σενάριο:

Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα, τα οποία διαβάζουν κριτικά και αξιοποιούν λεξιλογικά και ιδεολογικά. Επίσης, ασκούνται στην παραγωγή παραγράφων με ποικίλους τρόπους ανάπτυξης και την περιληπτική απόδοση δοκιματικού κειμένου. Τέλος, ασκούνται στην παραγωγή γραπτού (ανοιχτή επιστολή) αλλά και προφορικού (παρουσίαση) λόγου, ώστε να είναι σε θέση να

ανταποκριθούν επιτυχώς στις απαιτήσεις του Π.Σ. και των απολυτήριων εξετάσεων, αλλά και να παρακολουθούν και να προωθούν ενεργά και ενσυνείδητα πρωτοβουλίες ευρύτερου κοινωνικοπολιτικού και πολιτισμικού περιεχομένου.

Έτσι, λοιπόν, όπως υποστηρίζει η συντάκτρια, στο πεδίο του γλωσσικού / κλασικού γραμματισμού προωθείται:

- η ικανότητα σύνταξης δομημένων παραγράφων, αναπτυγμένων με αιτιολόγηση, αίτιο-αποτέλεσμα, παραδείγματα·
- η κατάκτηση των κειμενικών ειδών της περίληψης στη σχολική εκδοχή της και της επιστολής·
- η ικανότητα των μαθητών να εκθέτουν με ευκρίνεια προφορικά και γραπτά, συνοπτικά και αναλυτικά, απόψεις και συμπεράσματα έρευνας·
- η άσκησή τους στη σύνταξη αφαιρετικού, διαγραμματικού κειμένου για την παρουσίαση πληροφοριών και απόψεών τους·
- η ικανότητά τους να στηρίζουν την άποψή τους με αξιόπιστα επιχειρήματα και τεκμήρια·
- η κατάκτηση και αξιοποίηση λεξιλογίου κατάλληλου για την πραγμάτευση του θέματος που συζητείται.

Επίσης, στο πεδίο των νέων γραμματισμών η συντάκτρια αναφέρει πως οι μαθητές ασκούνται:

- στην αξιολόγηση και διαχείριση πληροφοριών που αντλούν από το διαδίκτυο, ώστε να σχηματίσουν προσωπική, αιτιολογημένη άποψη·
- στην οργάνωση και προβολή πληροφοριών, τη σύνθεση αφαιρετικών ηλεκτρονικών κειμένων (παρουσιάσεις με λογισμικό PowerPoint) και την προφορική τους συμπλήρωση και υποστήριξη·
- στην «ανάγνωση» και την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων·
- στη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών, για την οργάνωση των πληροφοριών και των σκέψεών τους.

Στο πεδίο του κριτικού γραμματισμού η συντάκτρια σημειώνει πως με το σενάριο προωθείται:

- η άσκησή τους στην αξιολόγηση των πληροφοριών που αντλούν από ποικίλες πηγές και την απομόνωση όσων τους χρειάζονται για την εκάστοτε έρευνά τους·
- ο εθισμός τους στην αξιοποίηση των βιωματικών τους γνώσεων και την κριτική των γνώσεων αυτών·
- η κριτική αντιμετώπιση του γύρω τους κόσμου, η ικανότητά τους να εντοπίζουν τις αιτίες και τις συνέπειες κοινωνικών και πολιτικών φαινομένων που συμβαίνουν γύρω τους·
- η άσκησή τους στη μετάδοση πληροφοριών με σαφή και ευκρινή τρόπο·
- η άσκησή τους στη συνδιαμόρφωση ενός τελικού προϊόντος μέσα από τον διάλογο, τη διαφωνία, την ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων και υλικού, την αλληλοδιόρθωση και αλληλοσυμπλήρωση·
- η άσκησή τους στο να προβαίνουν σε επιλογές των κατάλληλων για κάθε πλαίσιο επικοινωνίας και επικοινωνιακή περίσταση τύπων κειμένων, αλλά και τρόπων και μέσων πειθούς, ώστε να επιτευχθούν συγκεκριμένοι κοινωνικοί σκοποί.

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου οι μαθητές δεν προχώρησαν στην παραγωγή παραγράφων με ποικίλους τρόπους ανάπτυξης, καθώς και στην παραγωγή γραπτού λόγου με τη μορφή της ανοιχτής επιστολής, όπως θα εξηγήσουμε αναλυτικά στην ενότητα Ε.

Διδακτικές πρακτικές

Όπως ορθά υπογραμμίζει η συντάκτρια του σεναρίου, το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πάντοτε επίκαιρο και ιδιαίτερα ενδιαφέρον για τους εφήβους αυτής της ηλικίας που είναι ευαισθητοποιημένοι σχετικά και από όσα διδάσκονται στο σχολείο και από όσα οι ίδιοι βιώνουν στο περιβάλλον τους. Κάποιοι, εξάλλου,

δυστυχώς, υφίστανται παραβιάσεις τους στην καθημερινή τους ζωή. Στόχος της προτεινόμενης διδασκαλίας, σύμφωνα με τη συντάκτρια του σεναρίου, είναι πέραν της χρησιμότητάς της για τις απολυτήριες εξετάσεις στο τέλος της χρονιάς, να δημιουργήσει γόνιμο προβληματισμό και ενδιαφέρον στους μαθητές. Επίσης, θα συμβάλλει καθοριστικά στην κατανόηση και χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις, στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων αναγκαίων για την ενεργή, κριτική συμμετοχή τους στην τοπική και παγκόσμια κοινότητα.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Όπως υπογραμμίζει η συντάκτρια του σεναρίου, το θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πάντοτε επίκαιρο και ιδιαίτερα ενδιαφέρον για τους εφήβους αυτής της ηλικίας. Είναι, επομένως, επιβεβλημένο οι νέοι να προβληματιστούν γόνιμα και δημιουργικά πάνω στην πολύπλευρη θεματική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, όπως επισημαίνεται στο σενάριο, όλοι οι θεματικοί κύκλοι που προσεγγίζονται στην τάξη αυτή, όπως και εκείνοι που συζητήθηκαν κατά την προηγούμενη χρονιά εντάσσονται, ουσιαστικά, στη θεματική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, η διδασκαλία αυτή θα λειτουργήσει ως εισαγωγή και στα θέματα που θα ακολουθήσουν. Με αυτό τον τρόπο καλύπτεται η επιταγή της διδακτέας και εξεταστέας ύλης της Γ' Λυκείου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συντάκτρια του σεναρίου επισημαίνει πως με τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση ικανοποιούνται οι σκοποί και στόχοι που θέτει το Π.Σ. σε ό,τι αφορά την κατανόηση και χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις, την καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και την απόκτηση

γνώσεων και δεξιοτήτων αναγκαίων για την ενεργή, κριτική συμμετοχή τους στην τοπική και παγκόσμια κοινότητα. Σε ό,τι αφορά τις θεματικές ενότητες, την πραγμάτευση των οποίων προτάσσει το Π.Σ., το προτεινόμενο σενάριο ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την πειθώ [Οδηγίες για τη Διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο (Σχολικό έτος 2006-2007), ΟΕΔΒ 2006, σ. 147].

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Σύμφωνα με το σενάριο στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αξιοποιούνται ψηφιακά περιβάλλοντα ως περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού. Ειδικότερα το διαδίκτυο αξιοποιείται ως πηγή πληροφόρησης, ενώ συμβάλλει στη συνειδητοποίηση της έννοιας της πολυτροπικότητας και βοηθά τους μαθητές να κατανοούν πολυτροπικά κείμενα. Μέσω του λογισμικού Wiki, οι μαθητές ωθούνται στην επικοινωνία και συνεργασία με άλλα μέλη της μαθητικής τους κοινότητας, ενώ η ύπαρξη οθόνης διευκολύνει την πρόσληψη και επεξεργασία των κειμένων αναφοράς και τη συνεργασία μαθητών με τους συμμαθητές τους και τον/την διδάσκοντα/-ουσα. Επίσης, το λογισμικό παρουσίασης ασκεί τους μαθητές στην περιληπτική και διαγραμματική παρουσίαση πληροφοριών.

Κείμενα

Η συντάκτρια προτείνει τα ακόλουθα κείμενα, τα οποία αξιοποιήσαμε στην εφαρμογή του σεναρίου:

- Ιστοσελίδα του μη κυβερνητικού οργανισμού «[Ενωμένοι για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα](#)».
- Αφιέρωμα «[Ανθρώπινα Δικαιώματα](#)» στο ένθετο «7 ημέρες» της εφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (06/12/1998)
- Οι ειδήσεις του ΟΗΕ με μια ματιά: Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών [Οι ειδήσεις του ΟΗΕ με μια ματιά]

- Π. Κονδύλη «Εννοιολογική σύγχυση και πολιτική εκμετάλλευση» (σχολικό βιβλίο, σ. 30-31).

Επιπλέον μελετήσαμε:

- το κείμενο για τις τρεις γενιές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (σχολικό βιβλίο, σ. 35).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^ο δίωρο: αφόρμηση, οριοθέτηση του θέματος, προσδιορισμός της διαδικασίας, διαμόρφωση ομάδων, ανάθεση και διεκπεραίωση εργασιών, [εργαστήριο Η/Υ]

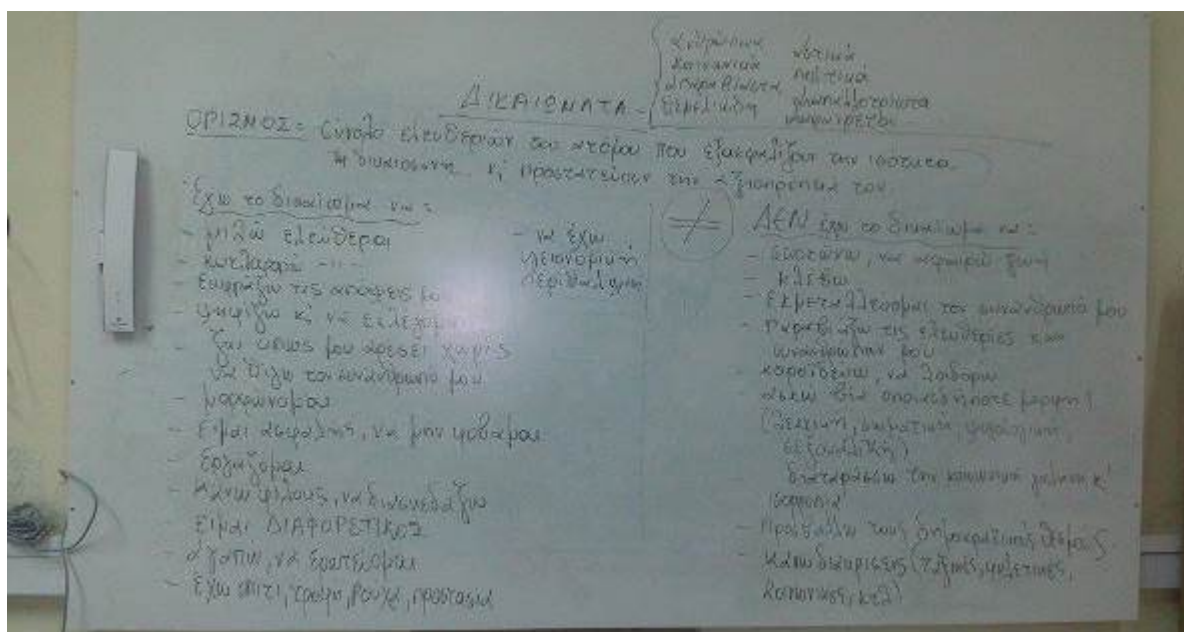
Το πρώτο δίωρο της εφαρμογής του σεναρίου πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 10-10-2014 την 5^η και την 6^η ώρα στο εργαστήριο Η/Υ. Οι μαθητές είχαν χωριστεί σε προηγούμενη διδακτική ώρα σε τρεις ομάδες των τεσσάρων ατόμων (4) και μία των πέντε (5), καθώς το τμήμα αποτελείται από δεκαεπτά μαθητές (17). Ο σχηματισμός των ομάδων έγινε ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών, χωρίς τη δική μου παρέμβαση, στο πλαίσιο των δεσμών που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους. Η βιβλιογραφία προτείνει πως «κάποιες φορές κατά τη διδακτική πράξη ο σχηματισμός των ομάδων μπορεί να γίνεται ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών, ώστε να δημιουργηθεί το απαραίτητο κλίμα ανάπτυξης δεσμών και αίσθησης συνανήκειν στην ομάδα» (Παυλίδου 2013: 31-32). Στην αρχή της χρονιάς δημιούργησα το wiki της τάξης ως περιβάλλον συνεργασίας και επικοινωνίας των μαθητών εκτός τάξης και σχολικού ωραρίου. Πρόκειται για ένα ψηφιακό περιβάλλον με το οποίο οι μαθητές ήταν σε ικανοποιητικό βαθμό εξοικειωμένοι, όχι τόσο από τη σχολική πρακτική αλλά από την προσωπική τους ενασχόληση με τους Η/Υ, και δεν απαιτήθηκε ιδιαίτερος χρόνος για την ενημέρωσή τους σχετικά με τη λειτουργία του.

Αφετηρία του προβληματισμού των μαθητών πάνω στο πολύπλευρο και πάντα επίκαιρο θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσε το ερώτημα: *τι εννοούμε με τον όρο «δικαίωμα;»,* ερώτημα που μας απασχόλησε και σε προηγούμενα μαθήματα, καθώς είχαμε συζητήσει το δικαίωμα στην εργασία και την εκπαίδευση με αφορμή το

κείμενο του Γ.Μ. Σηφάκη «Ανώτατη Παιδεία. Πως φθάσαμε στο αδιέξοδο» (σχολικό βιβλίο, σσ. 20-22). Οι απαντήσεις των μαθητών που υπήρξαν αυθόρμητες και προέκυψαν με τη μέθοδο της ιδεοθύελλας καταγράφηκαν στον πίνακα και από τους μαθητές στο τετράδιό τους. Για να προσδιορίσουμε με περισσότερη σαφήνεια τις παραμέτρους του ορισμού που επιδιώκαμε να δώσουμε, καταγράψαμε στον πίνακα φράσεις που μπορούν να συνοδεύουν τα λεκτικά σύνολα «έχω δικαίωμα», «δεν έχω δικαίωμα», ενώ αναζητήθηκαν επίθετα που θα μπορούσαν να συνοδεύουν τον όρο «δικαίωμα» (Εικόνα 1).

Στη συνέχεια προβλήθηκε στους μαθητές μέσω βιντεοπροβολέα ως επιπλέον ερέθισμα το βίντεο από την αρχική σελίδα του ιστότοπου <http://gr.humanrights.com/home.html>. Η σιγή που επικράτησε στην αίθουσα δήλωνε τα συναισθήματα που τους προκάλεσε η παρακολούθηση του συγκεκριμένου βίντεο, ενώ ακολούθησε σύντομη συζήτηση σχετικά με το περιεχόμενό του.

Εικόνα 1. Περιγράφοντας τον όρο «δικαίωμα».

Οι μαθητές, μετά την παρακολούθηση του βίντεο, άνοιξαν στους σταθμούς εργασίας φάκελο όπου είχα αποθηκεύσει το [Φύλλο Δραστηριοτήτων](#) κοινό για όλες τις ομάδες,

το οποίο, παράλληλα, τους το μοίρασα και σε φωτοτυπίες. Σύμφωνα με τη συντάκτρια του σεναρίου, οι μαθητές χωρίζονται εκ νέου σε υποομάδες «ειδικών» κατά την μέθοδο Jigsaw, τα πλεονεκτήματα της οποίας δείξαμε νωρίτερα στην ενότητα **Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο**. Ο χωρισμός αυτός προκύπτει από τα θέματα που θα επιλέξουν να επεξεργαστούν ο καθένας χωριστά. Καλούνται, λοιπόν, να επιλέξουν έναν από τους πέντε άξονες που σχετίζονται με τη θεματική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

1. Ορισμός της έννοιας «δικαίωμα» – καταγραφή ανθρωπίνων δικαιωμάτων – Επιλογή χρήσιμου λεξιλογίου.
2. Καταγραφή περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων σήμερα – Εντοπισμός των ομάδων που συνηθέστερα τις υφίστανται.
3. Εντοπισμός αιτιών που οδηγούν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων.
4. Εντοπισμός συνεπειών αυτών των παραβιάσεων – Ανάδειξη της ανάγκης σεβασμού των δικαιωμάτων.
5. Προτάσεις για ατομικές και συλλογικές παρεμβάσεις στον αγώνα για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως.

Όπως ήδη ανέφερα, οι αρχικές ομάδες ήταν τέσσερις και γι' αυτόν το λόγο αποφασίσαμε πως ένας μαθητής από κάθε ομάδα θα αναλάμβανε τη μελέτη του 1^{ου} και του 2^{ου} θέματος του προβληματισμού των «ειδικών». Έτσι, οι μαθητές χωρίστηκαν ξανά σε ομάδες ανάλογα τώρα με τον θεματικό άξονα που είχαν επιλέξει να μελετήσουν διεξοδικά. Η συνεργασία μεταξύ τους υπήρξε αρμονική και αποδοτική. Κάθε ομάδα «ειδικών» είχε στη διάθεσή της δύο σταθμούς εργασίας, ώστε να μπορούν όλοι να συνεισφέρουν στην έρευνα, της οποίας τα αποτελέσματα σημείωναν στο τετράδιό τους.

Στο σημείο αυτό οφείλω να σημειώσω το γεγονός πως κάποιοι μαθητές, από όλες τις ομάδες, δυσκολεύτηκαν να αποκωδικοποιήσουν και να ταξινομήσουν όλο τον όγκο των πληροφοριών που είχαν στη διάθεσή τους μέσα από τις επιλεγμένες ιστοσελίδες του σεναρίου. Εξαιτίας αυτής της καθυστέρησης δεν μπορέσαμε να

ολοκληρώσουμε όλες τις δραστηριότητες και συγκεκριμένα τη δημιουργία από τις αρχικές ομάδες παρουσίασης (PowerPoint) με το υλικό που οι μαθητές είχαν συλλέξει ως «ειδικοί». Έτσι, η δραστηριότητα της δημιουργίας της παρουσίασης μεταφέρθηκε στο επόμενο δίωρο (2^ο), κάτι που προβλέπει και η συντάκτρια του σεναρίου.

2^ο δίωρο: σύνθεση αποτελεσμάτων έρευνας «ειδικών» με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) – παρουσίασή τους στην ολομέλεια [εργαστήριο Η/Υ]

Το 2^ο δίωρο της εφαρμογής του σεναρίου πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 15-10-2014, την 1^η και 2^η διδακτική ώρα του σχολικού προγράμματος στο εργαστήριο Η/Υ.

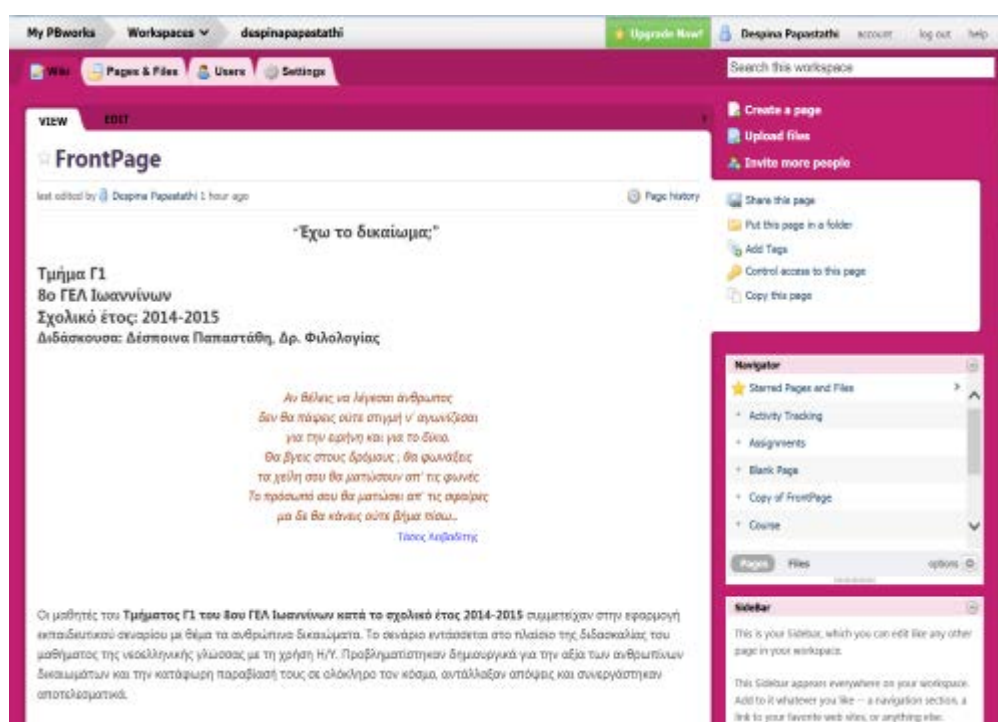
Οι μαθητές επέστρεψαν στις αρχικές τους ομάδες και εργάστηκαν για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση με λογισμικό PowerPoint, με το οποίο, όπως σημειώνει η συντάκτρια του σεναρίου, θα ασκηθούν «στην οργάνωση και προβολή πληροφοριών, τη σύνθεση αφαιρετικών ηλεκτρονικών κειμένων και την προφορική τους συμπλήρωση και υποστήριξη», καθώς θα συμπυκνώσουν τα αποτελέσματα της έρευνας που είχαν κάνει ως «ειδικοί». Μοίρασαν μεταξύ τους ρόλους – π.χ. ποιος θα πληκτρολογεί τα κείμενα στον Η/Υ, ποιος θα οργανώνει τις σημειώσεις των συμμαθητών του, ποιος θα βρει εικόνες που θα πλαισιώσουν το θέμα κτλ. – ώστε να προχωρήσει η διαδικασία όσο το δυνατόν πιο δημιουργικά. Ο ρόλος μου υπήρξε καθοδηγητικός, συμβουλευτικός και επέλυα τυχόν απορίες. Υπενθύμιζα συχνά τα συγκεκριμένα περιθώρια χρόνου που είχαμε στη διάθεσή μας. Ωστόσο, χρειάστηκε περισσότερος χρόνος, αν και οι μαθητές συνεργάστηκαν ομαλά βοηθώντας ο ένας τον άλλο και σε κάποιες περιπτώσεις και η μία ομάδα την άλλη. Έτσι, καταναλώσαμε ολόκληρο το δίωρο στη δραστηριότητα αυτή.

Οι ομάδες στο τέλος του δίωρου παρουσίασαν στην ολομέλεια την εργασία που είχαν παράγει, επιλέγοντας έναν εκπρόσωπο, κάνοντας εξάσκηση στον προφορικό λόγο και αναπτύσσοντας την ικανότητά τους για επικοινωνία. Τα αρχεία τα

αποθήκευσα στον κεντρικό υπολογιστή του εργαστηρίου και μέσω βιντεοπροβολέα η ολομέλεια παρακολούθησε την παρουσίαση που είχαν ετοιμάσει οι συμμαθητές τους.

Τα παιδιά με ενθουσιασμό και χειροκροτήματα υποδέχτηκαν τις εργασίες επιβραβεύοντας αυτή που τους άρεσε περισσότερο. Τις εντυπώσεις κέρδισε η εργασία της [Ομάδας Α΄](#) τόσο για το περιεχόμενο όσο και για την αισθητική της επιμέλεια. Στο σημείο αυτό οφείλω να επισημάνω το γεγονός πως οι μαθητές κατόρθωσαν να συνθέσουν τα στοιχεία που διερευνούσαν οι ποικίλοι θεματικοί άξονες που έθετε το σενάριο, ενώ το αισθητικό αποτέλεσμα υπήρξε αρκετά ικανοποιητικό. Τις παρουσιάσεις των μαθητών τις ανεβάσαμε στη συνέχεια στο περιβάλλον του wiki ([Εικόνα 2](#)).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

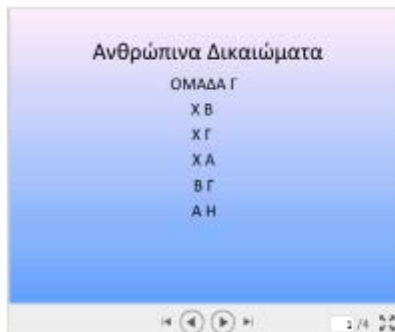
ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Human rights (8th General Lyceum of Ioannina - G1 - GroupA) from papasthd

Human rights (8th General Lyceum of Ioannina - G1 - GroupB) from papasthd

Human rights (8th General Lyceum of Ioannina - G1 - GroupC) from papasthd

Εικόνα 2. Το wiki της τάξης.

Για το 2^ο δίωρο η συντάκτρια του σεναρίου προέβλεπε επιπλέον δραστηριότητες, κάποιες από τις οποίες μεταφέραμε στο 3^ο δίωρο της εφαρμογής, όπως θα εξηγήσουμε στη συνέχεια.

3^ο δίωρο: μελέτη κειμένων σχολικού βιβλίου και εννοιολογικός χάρτης (αίθουσα διδασκαλίας)

Το 3^ο δίωρο της εφαρμογής του σεναρίου πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 17-10-2014, την 5^η και 6^η ώρα στην αίθουσα διδασκαλίας του τμήματος. Κατά την πρώτη ώρα διαβάσαμε το κείμενο του σχολικού βιβλίου για τις τρεις γενιές των δικαιωμάτων (σχολικό βιβλίο, σελ. 35). Οι μαθητές προβληματίστηκαν σχετικά με την αξία της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη δυνατότητα επιβολής των σημαντικών όρων της σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης ανεξάρτητα από τις όποιες πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των ανθρώπων. Στη συνέχεια μελετήσαμε το κείμενο του Π. Κονδύλη «Εννοιολογική σύγχυση και πολιτική εκμετάλλευση» (σχολικό βιβλίο σ. 30). Αφού εξηγήθηκαν άγνωστες λέξεις-όροι (π.χ. *stricto sensu*), τα παιδιά ερωτήθηκαν για το περιεχόμενο και το νόημα του τίτλου του κειμένου. Συμφώνησαν πως θα δώσουν τις απαραίτητες απαντήσεις μετά την ανάλυση του συνόλου του κειμένου. Η ανάλυση προχώρησε με ερωταποκρίσεις

σχετικά με το θέμα, τον ορισμό που δίνει ο συγγραφέας στον όρο «ανθρώπινα δικαιώματα», τα επιχειρήματα και τα τεκμήρια με τα οποία υποστηρίζει τη θέση του, την προσωπική του θέση, τη δομή και τους τρόπους ανάπτυξης των τεσσάρων παραγράφων του κειμένου καθώς και τους τρόπους συνοχής των παραγράφων μεταξύ τους. Οι δύο τελευταίες δραστηριότητες μας έδωσαν την ευκαιρία να κάνουμε μια σύντομη επανάληψη στη μεθοδολογία σύνταξης της παραγράφου.

Τη 2^η ώρα, συνεχίσαμε για λίγα λεπτά την ανάλυση του κειμένου μέχρι να το ολοκληρώσουμε, ενώ για άσκηση για το σπίτι δόθηκε η περίληψη αυτού σε 70-90 λέξεις ([Εικόνα 3](#) & [Εικόνα 4](#)). Παράλληλα έγινε μια σύντομη υπενθύμιση της μεθοδολογίας με την οποία συντάσσουμε την περίληψη ενός κειμένου, θέμα που έχω ήδη αναλυτικά συζητήσει στην αρχή της χρονιάς. Στη συνέχεια στον πίνακα της αίθουσας με τη μορφή σχεδιαγράμματος (εννοιολογικού χάρτη) συγκεντρώσαμε επιγραμματικά τα στοιχεία που προέκυψαν από τη μελέτη των μαθητών τα δύο προηγούμενα δίωρα ([Εικόνα 5](#)). Επίσης, στο λίγο χρόνο που μας έμεινε καταγράψαμε στον πίνακα επιχειρήματα για το κατά πόσο η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προφυλάσσει ή αντίθετα απειλεί τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των λαών της Ανατολής. Το θέμα αυτό δεν το προβλέπει το σενάριο, ωστόσο υπάρχει στο σχολικό βιβλίο (σελ. 36) και συμπληρώνει τη θεματική που συζητάμε ([Εικόνα 6](#)).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

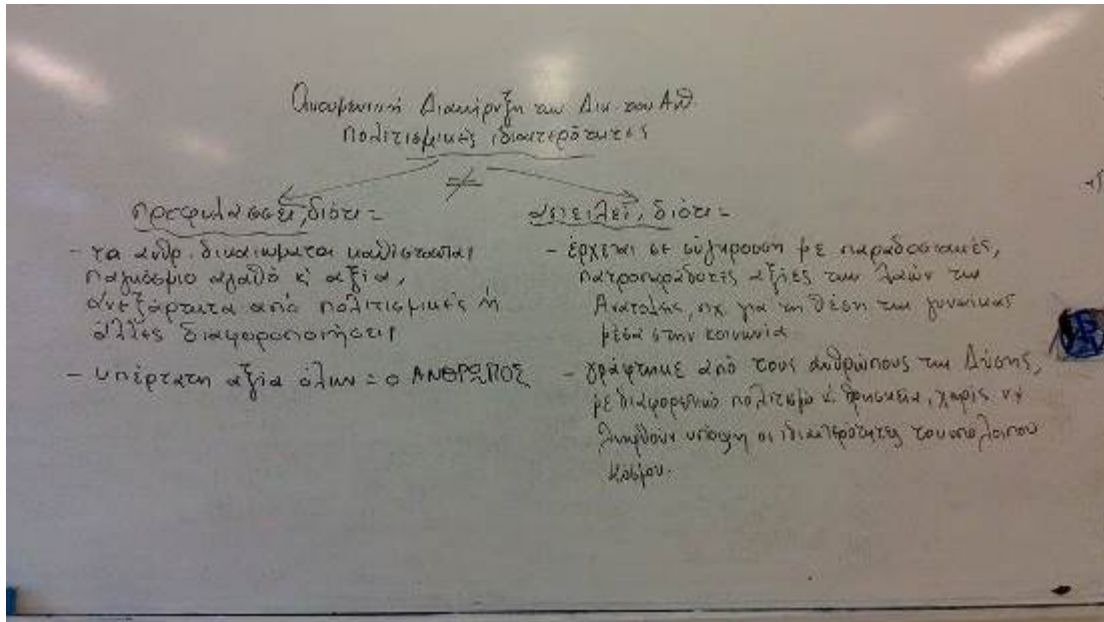
Εννοιολογική εγχειρίσι και
πολιτική εκθετολογίες

Περίληψη: σελ.30

Ο συγγραφέας αναφέρει ότι στα θέματα αυτές
τα ανθρώπινα δικαιώματα εφοπίζονται. Κατ'
αρχάς, τα δικαιώματα ληφθούν να τα αποδείξουν
όλοι ανεξαρτήτως, οι άνθρωποι, όπου και να
βρίσκονται, είτε στην Αλβανία, είτε στην Κοσόβο, είτε
απουδία ποινών και όχι μόνο. Όμως,
κονένα κράτος δεν παρακίρει στους πολίτες, αείλει
και τα άλλα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η
βίαια ακεραιότητα, ελευθέρια λόγου ή και ελευθέρω
και ελευθέρω. Έτσι, στον ελληνικό κόσμο, ελευθέρω
η κατάσταση, στην οποία ^{πρ}δικαιώματα δεν ελευθέρω
με όλες τις ανθρώπινες δικαιώματα
θα είχαν μόνο όσοι ζούσαν σ' ένα κράτος που
θα αυτεκτείνε ίσα, ισοφύκωτα στους ελευθέρω
αυτήνας που θα κατοικούσαν σ' αυτό.

Εικόνα 3. Περίληψη του κειμένου του Π. Κονδύλη.

Εικόνα 6. Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των λαών της Ανατολής

Από τις δραστηριότητες που προέβλεπε το σενάριο, παρέλειψα την άσκηση για το σπίτι του 2^{ου} δώρου, στην οποία η συγγραφέας ζητούσε την παραγωγή παραγράφων με διάφορους τρόπους ανάπτυξης, και αυτό γιατί τη μεθοδολογία αυτή αναλυτικά την είχα υπενθυμίσει στους μαθητές (θεωρία και παραδείγματα) στην αρχή της χρονιάς, στα πρώτα μαθήματα. Άλλωστε, όπως ήδη αναφέραμε, κάναμε μια σύντομη επανάληψη και σε αυτό το θέμα με αφορμή το κείμενο του Κονδύλη. Επίσης, η συγγραφέας στο σενάριο προβλέπει προαιρετικά ένα ακόμα δώρο (4^ο) στο οποίο οι μαθητές καλούνται να γράψουν μια ανοιχτή επιστολή για να διαμαρτυρηθούν για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Η επιστολή εναλλακτικά μπορεί να δοθεί ως άσκηση για το σπίτι. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να σημειώσουμε πως τη μεθοδολογία της επιστολής οι μαθητές τη διδάσκονται ήδη στην Α΄ Λυκείου (σχολικό βιβλίο σσ. 34-39). Σύντομα, επαναλάβαμε τα βασικά της σημεία, ώστε οι μαθητές να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στη δραστηριότητα που επιλέξαμε για το 4^ο δώρο. Έτσι, λοιπόν, αντικαταστήσαμε τη δραστηριότητα που

προέβλεπε η συντάκτρια για το 4^ο δίωρο, όπως θα εξηγήσουμε στη συνέχεια, με δίωρη γραπτή δοκιμασία στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας κατά το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων, ώστε να εξετάσουμε και να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα του σεναρίου ως προς τα όσα διδάχθηκαν και ανακάλυψαν οι μαθητές.

4^ο δίωρο: δίωρη γραπτή δοκιμασία στη θεματική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων [αίθουσα διδασκαλίας]

Το 4^ο δίωρο πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 24/10/2014 την 5^η και 6^η ώρα στην αίθουσα διδασκαλίας. Δόθηκε στους μαθητές σε φωτοτυπίες ένα [φύλλο εργασίας](#) στη θεματική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων. Οι μαθητές έπρεπε να γράψουν περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις ([Εικόνα 7](#)), να αναπτύξουν με τη μορφή της θεματικής περιόδου απόσπασμα του κειμένου σε παράγραφο 80-100 λέξεων ([Εικόνα 8](#)), να προσδιορίσουν τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου ([Εικόνα 9](#)), να προσδιορίσουν τους τρόπους και τα μέσα πειθούς στη δεύτερη και τρίτη παράγραφο ([Εικόνα 10](#)), να γράψουν συνώνυμα λέξεων ([Εικόνα 11](#)), να σχολιάσουν τον ρόλο των εισαγωγικών σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου ([Εικόνα 12](#)), να σχολιάσουν το είδος της σύνταξης ([Εικόνα 13](#)) και τέλος να γράψουν επιστολή σε επίσημο ύφος ([Εικόνα 14](#)). Τα ζητούμενα αξιοποιούν όλες τις έως τώρα γνώσεις που έχουν λάβει οι μαθητές και τις οποίες επανέλαβαν και άσκησαν κατά την εφαρμογή του σεναρίου, με αφορμή ένα κείμενο που θέτει μια καίρια πλευρά του εξεταζόμενου ζητήματος, την ένταξη παιδιών με μειονεκτήματα στο κανονικό εκπαιδευτικό σύστημα, την ανάγκη για αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς έναντι των μειονεκτούντων ατόμων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α) Ο συγγραφέας στο κείμενό του αναλύει τη διαδικασία ενσωμάτωσης των αλλοδαπών με μειονετηματα στο ευρωπαϊκό σύστημα. Αρχικά, τονίζει ότι αυτή η προσεγγίση έχει την υποστήριξη της κοινωνίας και ότι η αλλαγή ^{της} νοοτροπίας καταδεικνύει τη διάθεση της διαδικασίας ενσωμάτωσης τους στην δραστήρια ζωή. Στη συνέχεια, εξειδικεύει για το ευρωπαϊκό σύστημα και τονίζει τις λεπτιές διαφορές για όλους. Προσέχει ότι η έννοια του μειονετηματος έχει αλλοιωθεί τα τελευταία χρόνια και ότι πλέον συνδέεται με τη σχέση του ατόμου με το περιβάλλον του. Συμπεραίνει ότι αυτή η αντίληψη δείχνει οφρανερα τις διαφορές μεταξύ των μειονετουίντων και των άλλων. Τέλος, καταλήγει στο ότι η ιδιαιτερότητα του κάθε αλλοδαπού πρέπει να ληφθεί υπόψη και ότι οι μορφές ενσωμάτωσης διαφέρουν αλλά όλες έχουν κοινό στόχο την ανάπτυξη της αφοσωμωτικότητας.

Εικόνα 7. Περίληψη του κειμένου της γραπτής δοκιμασίας.

Β2) Η σχολική ενσωμάτωση των μειονετουίντων νέων συμβάλλει στο να γίνουν αφοσωμωτες οι διαφορές, φραωθεί την αλληλοβιατοποίηση και την αλληλοσεβασμό. Αυτή η ενσωμάτωση έχει ωφέλιμα λεπτιά: φραώνει τα αλλοδαπά δέχονται και συγχρωτίζονται με το διαφορετικό και αυτό βοηθά στην ομαλότερη ένταξη των μειονετουίντων στην κοινωνία. αφοψη η ενσωμάτωση βοηθά στην ωφέλιμη ανάπτυξη της αφοσωμωτικότητας των μειονετουίντων, σημαντικό εφόδιο για τη ζωή τους. τέλος, καταδεικνύει την ισοτιμία όλων των ανθρωπίνων ανεξαρτήτως διαφορετικότητας. Αντίθετα η μη σχολική ενσωμάτωση συμβάλλει στην οξύνση των κοινωνικών διαφορών και στην ματαίωση των μειονετουίντων σε ωφέλιμη δεύτερης κατηγορίας, καταλήγοντας, η σχολική ενσωμάτωση των μειονετουίντων συμβάλλει στην αμβλωση των διαφορών.

Εικόνα 8. Ανάπτυξη παραγράφου.

Β2.
 Οριστική Προσέλευση: Η έννοια του «μειονεκτημένου» ... της αναπηρίας.
 Λειτουργίες: Προέρχεται από ... εθνοτικές τους.
 Κατακλιδα: Το μειονεκτημα, ... της κοινωνίας».

Η παράγραφος αναπτύσσεται με ορισμό της ορισθείσας έννοιας στο μειονεκτημα

Εικόνα 9. Δομικά στοιχεία και τρόπος ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου.

Β3). Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπους λόγου την επίκληση στο συναίσθημα και την επίκληση στη λογική. Χρησιμοποιεί επίκληση στη λογική διότι για να υποστηρίξει τη θέση του ή τα δεδομένα του, συμπεριλαμβάνει γενικές αλήθειες (Αποκλείει έναν νόχο του παιδαγωγικού προγράμματος) - στη συνέχεια ~~αυτός~~ χρησιμοποιεί το συναίσθημα ώστε τονίσει την αλήθειά του και τον αλληλοθετικό που συνοδεύεται από τις ~~αυτές~~ μειονεκτικές αυτές ομάδες.

Εικόνα 10. Τρόποι και μέσα πειθούς. Υπήρχαν αποκλίσεις στις απαντήσεις των μαθητών στη δικαιολόγηση του θέματος.

Β4. νοστροπικός → κατάρτας
 αναπτυξίμ → εφεδρίμ
 προελοήματα → ελοπώδια
 προεταί → εικμεταί
 αυτάρκεια → απολιόατα

Εικόνα 11. Συνώνυμα.

β5) Η χρήση εισαγωγικών πραγματοποιείται διότι θέλει να αναφερθεί στην μεταφορική χρήση των λέξεων.

β5) Τα εισαγωγικά στην τρίτη και τέταρτη παράγραφο του κειμένου χρησιμοποιούνται για να δείξουν την ειρωνεία του συγγραφέα για αυτά τα θέματα (βλέπετε «διαφορές», «μειονέκτημα», «ανικανότητα», «αναπηρία»).

Εικόνα 12. Χρήση εισαγωγικών. Κάποιοι μαθητές επεσήμαναν την ειρωνική χρήση των εισαγωγικών, ενώ άλλοι μίλησαν για μεταφορική χρήση της γλώσσας. Ο όρος «διαφορές» στην τρίτη παράγραφο δηλώνει την ειρωνική ματιά του συγγραφέα έναντι στον διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης των μαθητών με μειονεκτήματα. Ο όρος «μειονέκτημα» στην τέταρτη παράγραφο τίθεται εντός εισαγωγικών γιατί στη συνέχεια θα δοθεί ο ορισμός του. Το ίδιο ισχύει για τους όρους «αναπηρία» και «ανικανότητα».

β6) Η σύνταξη είναι παθητική και ~~δίνεται~~ ^{δίνεται} έμφαση στην πρόσημη πρέπει να αντελεσθεί και όχι ~~στο~~ στο पास πρέπει να την κάνει.

Εικόνα 13. Είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) και ρόλος της.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κάθε φορά τον αόχο "ύπαρξής" τους.
~~Παράλληλα~~, Παράλληλα, το άτομο είναι ανάγκη να κινείται
να καταδέχεται, να βεβείται και να κατανοεί το κώδικα
διαφορετικό. Χρειάζεται να καταλάβει ότι τα άτομα με ειδικές
ανάγκες, είναι δεν διαφορετικοί, αλλά χρειάζονται ~~δη~~, περίπου
της ίδιας ανάγκης με αυτόν. ~~Η~~ ^{οφειλόμενη} διαφορετικότητα λοιπόν,
~~θα~~ ~~δεν~~ ~~θα~~ ~~επιρρέζει~~ ~~αρνητικά~~ ~~θα~~ ~~αποτελεί~~ ~~στοιχείο~~ ~~της~~
κοινωνικότητας και ~~δεν~~ ~~θα~~ ~~επιρρέζει~~ ~~την~~ ~~ψυχολογία~~ ~~των~~
ατόμων με αναπηρία.

Ταυτόχρονα, τα άτομα χρειάζεται να διακρίνουν
αλλαγές που να δραστηριοποιούνται χάρη από τις ανάγκες των
ατόμων με ειδικές ανάγκες ~~Με~~ ~~από~~ ~~την~~ ~~επιδοτική~~
προσπάθεια, ~~και~~ ~~διευρυθεί~~, οι αλλαγές θα βοηθήσουν τα
ατομικά αυτά, είτε οικονομικά, είτε ψυχολογικά, ~~θα~~ ~~τους~~
επιτρέψουν και θα τους ελπιώσουν. Μόνο, έτσι, θα μπορέσει
να ενταχιστούν στην κοινωνία με αυτοπεποίθηση και όχι
με φόβο, φόβο και αγχώδη.

Επιπρόσθετα, τα άτομα και η Πολιτεία μαζί, χειναι
χρήσιμο να αναπτύξουν και να προβάλλουν σεμινάρια με ειδικά
όπως ~~σε~~ ~~αυτά~~ ~~τα~~ ~~ατομικά~~ ~~με~~ ~~ειδικές~~ ~~ανάγκες~~ ~~και~~ ~~οι~~ ~~ανάγκες~~ ~~τους~~,
αρχικά στα άτομα με αναπηρία και. Έτσι, ελπί θα κινείται για
τις ανάγκες των ατόμων αυτών, ~~και~~ ~~θα~~ ~~ενοικιοποιούνται~~ ~~και~~ ~~θα~~
δράσουν καταλλήλως για τις δυσκολίες των ειδικών κινήσεων
τα κοινωνικά ενόδια. ~~Ε~~ ~~τσι~~, αναφέρεται ρητά, υλικός,
θρησκευτικός, θα ενταχιστούν για να καταπολεμηθούν οι
πρόκαταλήψεις σε όχλη με τα άτομα αυτά.

Συμπερασματικά, η δικαιοσύνη και η ιδιωτική πρωτοβουλία
είναι αυτή που μπορεί να βγει από καταστάσεις και ειδικά
μεταί να διακρίνουν των κοινωνικότητας των ατόμων με ειδικές
ανάγκες και δίνουν την δυνατότητα στα άτομα αυτά να
ενταχθούν χωρίς κανένα είδος κοινωνικό ενόδιο.
Με εκτίμηση

Εικόνα 14. Παραγωγή κειμένου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Δραστηριοτήτων

Όπως ίσως καταλάβατε, σκοπός μας σήμερα είναι να διερευνήσουμε:

- τι σημαίνει «δικαίωμα»
- ποια είναι τα «ανθρώπινα δικαιώματα»
- πώς και γιατί συχνά καταστρατηγούνται ή εκχωρούνται
- γιατί είναι τόσο σημαντικός ο σεβασμός τους και, τέλος,
- πώς μπορούμε όλοι μας να συνεισφέρουμε στην προάσπιση και ενίσχυσή τους.

Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, οι άξονες που οι ομάδες σας θα επεξεργαστούν είναι:

1. Ορισμός της έννοιας «δικαίωμα» – καταγραφή ανθρώπινων δικαιωμάτων – Επιλογή χρήσιμου λεξιλογίου
  2. Καταγραφή περιπτώσεων παραβίασης δικαιωμάτων σήμερα – Εντοπισμός των ομάδων που συνηθέστερα τις υφίστανται
  3. Εντοπισμός αιτίων που οδηγούν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων
  4. Εντοπισμός συνεπειών αυτών των παραβιάσεων - Ανάδειξη της ανάγκης σεβασμού των δικαιωμάτων
  5. Προτάσεις για ατομικές και συλλογικές παρεμβάσεις στον αγώνα για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως
- Καταρχάς, λοιπόν, κάθε μέλος κάθε ομάδας ας επιλέξει έναν θεματικό άξονα.
  - Αναζητήστε τα μέλη των άλλων ομάδων που έχουν επιλέξει τον ίδιο άξονα και σχηματίστε νέες ομάδες, τις ομάδες των «ειδικών».
  - Για να δουλέψετε καλύτερα, μοιράστε ρόλους στα μέλη αυτών των νέων ομάδων (συντονιστής, πλοηγός στο διαδίκτυο, αξιολογητής, γραμματέας).

- Για την πραγμάτευση του θέματός σας, αξιοποιήστε τις πηγές που σας δίνονται, καθώς και προσωπικές εμπειρίες και βιώματα.
- Κρατήστε σαφείς σημειώσεις, ώστε να είστε σε θέση να ενημερώσετε την αρχική σας ομάδα για όσα ερευνήσατε ως ειδικοί.
- Επιστρέψτε στις αρχικές σας ομάδες με τις σημειώσεις σας και ενημερώστε-διδάξτε τα υπόλοιπα μέλη τους για τον άξονα που διερευνήσατε.
- Ετοιμάστε μια παρουσίαση 8-10' με το υλικό που συνεισέφεραν όλα τα μέλη της αρχικής ομάδας σας, την οποία θα υποστηρίζετε στην ολομέλεια της τάξης. Η παρουσίασή σας θα γίνει σε λογισμικό παρουσίασης PowerPoint. Για να την κάνετε πιο ελκυστική, μπορείτε, αν θέλετε, να χρησιμοποιήσετε εικόνα και ήχο. Μετά την προβολή της, θα αναρτηθεί στο Wiki της τάξης, στον χώρο της ομάδας σας, για να αποτελέσει χρήσιμο υλικό αναφοράς στο μέλλον.

Στην περίπτωση που τα μέλη μιας ή περισσότερων ομάδων δυσκολευτούν να επιλέξουν θεματικούς άξονες, ή δύο ή περισσότερα μέλη συμπέσουν στον ίδιο άξονα, ίσως χρειαστεί να παρέμβει ο/η διδάσκων/-ουσα και να γίνει η κατανομή με κλήρωση.

Φύλλο Εργασίας

Όνοματεπώνυμο:.....

Ημερομηνία:.....

Τμήμα Γ1

1^η γραπτή δοκιμασία

Θεματική ενότητα: Ανθρώπινα Δικαιώματα

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Τα «μειονεκτικά» παιδιά στο σχολείο

Τα τελευταία είκοσι χρόνια, και κυρίως μετά το 1981, που είχε ανακηρυχθεί Διεθνές Έτος των Μειονεκτικών Ατόμων, η ενσωμάτωση των νέων ατόμων με μειονεκτήματα στο κανονικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει την υποστήριξη της κοινής γνώμης και αποτελεί μία από τις προτεραιότητες των εθνικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε πολλές χώρες.

Αυτή η αναμφισβήτητη αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς έναντι των μειονεκτούντων ατόμων αποτελεί ουσιαστική διάσταση της διαδικασίας ενσωμάτωσής τους στη δραστήρια ζωή και στις κοινωνίες στις οποίες ανήκουν. Η ενσωμάτωση αυτή στηρίζεται στις αρχές της ισότητας των ευκαιριών για εκπαίδευση και της πλήρους συμμετοχής όλων των ατόμων, περιλαμβανομένων και των μειονεκτούντων, στην κοινωνική ζωή και στην εθνική ανάπτυξη. Αποτελεί έναν από τους στόχους του Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης για τα Μειονεκτικά Άτομα που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1982. Η Ουνέσκο συνεργάζεται με άλλους ειδικευμένους οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών για την εφαρμογή του προγράμματος αυτού, το οποίο έχει περιληφθεί στο Δεύτερο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα της.

Η σχολική ενσωμάτωση των μειονεκτούντων νέων εφαρμόζεται ήδη σε πολλές χώρες – μέλη της Ουνέσκο, με ευνοϊκές επιπτώσεις τόσο για τους ίδιους τους μειονεκτούντες νέους όσο και για το εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο έτσι γίνεται πιο

ευέλικτο. Εξάλλου, συμβάλλει στο να γίνουν αποδεκτές οι «διαφορές», προωθεί την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό και ευνοεί, αναμφισβήτητα, τον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης.

Η έννοια του «μειονεκτήματος» έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες και διαφέρει τώρα από τις έννοιες της «ανικανότητας» και της «αναπηρίας». Προέρχεται από μίαν ανικανότητα ή μίαν αναπηρία του ατόμου, και περιορίζει ή εμποδίζει την εκτέλεση ενός ρόλου που είναι φυσιολογικός για το άτομο αν ληφθεί υπόψη η ηλικία, το φύλο και διάφοροι κοινωνικοί και πολιτιστικοί παράγοντες. Το μειονέκτημα επομένως συνδέεται με τη σχέση των μειονεκτούντων ατόμων με το περιβάλλον τους. Εμφανίζεται, όταν τα άτομα αυτά συναντούν πολιτιστικά, υλικά ή κοινωνικά προσκόμματα που εμποδίζουν την πρόσβασή τους στα διάφορα συστήματα της κοινωνίας τα οποία είναι προσιτά στους άλλους συμπολίτες τους. Το μειονέκτημα, λοιπόν, συνίσταται στην απώλεια ή τον περιορισμό των ευκαιριών ισότιμης συμμετοχής του ατόμου στη ζωή της κοινότητας.

Αυτή η καινούργια αντίληψη δείχνει καθαρά πόσο σχετική είναι η απόσταση που χωρίζει τα μειονεκτούντα από τα άλλα άτομα και τονίζει το γεγονός ότι η απόσταση αυτή μπορεί να μειωθεί ή και να εξαλειφθεί, με την κατάλληλη επένεργεια στο φυσικό, ψυχολογικό, εκπαιδευτικό και κοινωνικό περιβάλλον του μειονεκτικού ατόμου και με τη δημιουργία συνθηκών που ευνοούν την αυτόαρκειά του.

Από εκπαιδευτική άποψη, για να επιτευχθεί η ενσωμάτωση των μειονεκτικών ατόμων θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα, και κυρίως να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού. Θα πρέπει, δηλαδή, να εξεταστούν η φύση και η σπουδαιότητα του μειονεκτήματος, οι δυνατότητες εκπαίδευσης και ανάπτυξης των υπαρχουσών δεξιοτήτων, καθώς και το πρόγραμμα που ταιριάζει στην κάθε περίπτωση. Επιπλέον, χρειάζεται να σπάσουν τα στεγανά των διαφόρων ιδρυμάτων, να δημιουργηθούν διεπιστημονικές εκπαιδευτικές ομάδες και να χρησιμοποιηθούν ποικίλες εκπαιδευτικές μέθοδοι.

Οι μορφές που παίρνει η σχολική ενσωμάτωση των μειονεκτικών νέων ποικίλλουν ανάλογα με τη χώρα, και μερικές φορές στην ίδια χώρα ανάλογα με τις ανάγκες και τα διαθέσιμα μέσα. Όλες όμως αποβλέπουν στον ίδιο στόχο: να ευνοήσουν την ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε παιδιού και να εξασφαλίσουν την απώτερη κοινωνική του ένταξη.

(Περιοδικό *Courrier* της Unesco, Σεπτ.1987, σελ.29)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

A) Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

(Μόρια 25)

B1) «Η σχολική ενσωμάτωση των μειονεκτούντων νέων συμβάλλει στο να γίνουν αποδεκτές οι «διαφορές», προωθεί την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό». Να αναπτύξετε την περίοδο αυτή με τη μορφή της θεματικής περιόδου σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων με όποιον τρόπο ανάπτυξης θεωρείτε πως θα υπηρετήσει την επιχειρηματολογία σας.

(Μόρια 10)

B2) Να προσδιορίσετε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου.

(Μόρια 5)

B3) Να προσδιορίσετε τους τρόπους πειθούς και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο του κειμένου.

(Μόρια 5)

B4) Να γράψετε από ένα συνώνυμο των ακόλουθων λέξεων: νοοτροπίας, ανάπτυξη, προσκόμματα, προσιτά, αυτάρκεια.

(Μόρια 5)

B5) Να σχολιάσετε τον ρόλο των εισαγωγικών στην τρίτη και τέταρτη παράγραφο του κειμένου.

(Μόρια 5)

Β6) Να σχολιάσετε το είδος της σύνταξης και το αισθητικό της αποτέλεσμα στο ακόλουθο απόσπασμα: «Από εκπαιδευτική άποψη, για να επιτευχθεί η ενσωμάτωση των μειονεκτικών ατόμων θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα, και κυρίως να ληφθεί υπόψη η ιδιαιτερότητα του κάθε παιδιού».

(Μόρια 5)

Γ) Κάθε σύγχρονο δημοκρατικό κράτος προβληματίζεται για την εύρεση δίκαιων και λειτουργικών τρόπων αντιμετώπισης των προβλημάτων που ταλανίζουν τη ζωή των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων τους. Να γράψετε μια επιστολή προς τον Τύπο ως μέλος οργάνωσης για τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπου θα εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λάβει η δημόσια και ιδιωτική πρωτοβουλία για τη διευκόλυνση της μερίδας αυτής του κοινωνικού συνόλου τόσο στην ιδιωτική όσο και στην δημόσια δραστηριότητά τους. (Λέξεις 400-500)

(Μόρια 40)

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η συντάκτρια σημειώνει πως το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο ενός αφιερώματος στα ανθρώπινα δικαιώματα με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου). Επίσης, μπορεί να επεκταθεί και να αποτελέσει το αντικείμενο μιας Ερευνητικής Εργασίας στις πρώτες δύο τάξεις του Λυκείου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Πρόκειται για ένα σενάριο με πλήθος δραστηριοτήτων, καθώς πραγματεύεται σφαιρικά το θέμα που συζητά. Αυτή ακριβώς η πληθώρα των δραστηριοτήτων δίνει τη δυνατότητα στον διδάσκοντα να οργανώσει το υλικό και τη διδασκαλία του αποτελεσματικά και δημιουργικά ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες των μαθητών του.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kalantzis, M. & B. Core. 1997. Πολυγραμματισμοί. Επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας. *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου: «Ισχυρές και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, τ. Β', 680-695.

Κόμης, Β. & Κ. Ντίνας. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες.* Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κορδάκη, Μ. & Χ. Σιέμπος. χ.χ. Χρήση της συνεργατικής μεθόδου Jigsaw για τη μάθηση βασικών εννοιών γλωσσών προγραμματισμού.

http://www.etpe.gr/files/proceedings/25/1273085533_kordaki-siebos.pdf

[21/10/2012]

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. ΤΠΕ και γραμματισμός. *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης. Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02*, Πάτρα, Α΄ Έκδοση, 16-48.

Κουτσογιάννης, Δ., Μ. Παυλίδου & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Διαθέσιμο

στο:

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/p3.1.2_glwssa_bthmia.pdf

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Μπίλλα, Π. 2012. *Γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες: ένα μέσο γλωσσικής και πολιτισμικής αυτογνωσίας*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Α΄ Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Παυλίδου, Μ. 2013. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Μια προσέγγιση με άξονα τον γραμματισμό και τον σχολικό λόγο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

<http://dialogos.greek-language.gr/mod/folder/view.php?id=15>.

Φορτούνη, Τ. & Μ. Φραγκάκη. 2003. Εννοιολογική χαρτογράφηση: Μια διδακτική παρέμβαση. *Πρακτικά 2^ο Συνεδρίου Σύρου στις ΤΠΕ*. ΕΤΠΕ [Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση]. http://www.etpe.gr/extras/view_proceedings.php?conf_id=12 [22/10/2012]

Οδηγίες για τη Διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο (Σχολικό έτος 2006-2007), ΟΕΔΒ 2006, 101-104, 147.